

- / Б. Д. Богоявленская // Псих. журнал. – 1995. №6. – С. 49.-58.
5. Сидоренко В. Ф. Пути перестройки образования / В. Ф. Сидоренко // Техническая эстетика. – 1990. – № 1. – С. 6.
6. Устинов А. Г. Дизайн в японской школе / А. Г. Устинов // Техническая эстетика. – 1988. – № 6 – С. 11.

Серебряная Ю. А. Теоретические принципы дизайнерского образования современной молодежи.

Решение проблемы популяризации дизайнерских знаний среди молодежи является разработка и внедрение в практику системы эстетического воспитания школьников средствами дизайна. Организация полноценного, педагогически целесообразного ознакомления школьников с художественно-проектной деятельностью, посильной детской дизайнерского творчества является значительным резервом для повышения уровня дизайнерского образования.

Ключевые слова: дизайн, дизайнерское образование, художественно-проектная деятельность, эстетическая культура, художественно-дизайнерское творчество.

Sribna Yu. A. Theoretical principles of designer education of modern youth.

Solving the problem of promoting design awareness among young people is the development and implementation in practice of aesthetic education of schoolchildren by means of design. The organization fully, pedagogically expedient familiarization of students with artistic and design work, affordable child design work is a significant reserve for increasing the level of design education.

Keywords: design, design education, art and design, aesthetic culture, art and design work.

Стрілець С. І.
Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка

ІННОВАЦІЙНІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

У статті розглянуто, як інтеграція вищої школи в світовий освітній простір позначається на змінах в організації освіти, виборі змісту, форм і методів навчання. З'ясовано, що впровадження інноваційних технологій у навчальний процес, а також ознайомлення студентів з такими технологіями дозволить поглибити і розширити зміст інших дисциплін, що вивчаються. Це сприятиме розвитку особистості фахівця, майбутнього викладача, здатного вирішувати завдання освіти з використанням інноваційних технологій в умовах інформаційного суспільства.

Ключові слова: педагогічні технології, інноваційні освітні технології, новітні теоретико-методологічні підходи, підготовка майбутніх учителів початкової освіти.

Інноваційний пошук в освіті повинен починатися зі створення або прийняття фундаментальної наукової концепції, зміни парадигми навчання та виховання. Введення інновацій у процес навчання має спиратися на знову розроблені філософські основи освіти, відповідні вимогам часу. У нашій країні відбуваються суттєві зміни в національній освітній політиці. Поворот України до ринкових відносин, прав і свобод особи зажадав переосмислення політики в галузі освіти, яка тепер орієнтована насамперед на задоволення потреб особистості, що призвело до значних змін у виборі змісту, форм і методів навчання.

Право кожної особи на отримання освіти за здібностями гарантується у статті 26 Загальної декларації прав людини. У Європейській конвенції про права людини записано, що нікому не може бути відмовлено у цьому праві, однак воно вимагає державного

регулювання.

“Країна зможе пройти по шляху прогресу і процвітання тільки, якщо все її населення буде досить розумним, якщо кожна без винятку людина отримує можливості для гідного саморозвитку, розкриття своїх здібностей” [1,с.223].

Проблемі вдосконалення підготовки фахівців у системі вищої освіти приділяється достатньо уваги. Останнім часом реалізується концепція безперервної освіти, яка передбачає зміни за трьома напрямками: чому вчити (зміст), у якій послідовності (структура) і яким способом вчити (технологія). Аналіз наукової літератури свідчить про те, що система підготовки фахівця у вищій школі найбільш ефективна тоді, коли як її організаційно-методичного інструментарій використовуються різноманітні педагогічні технології (Н. Е. Касаткіна, Б. П. Невзоров, Л. Г. Семушкіна, Т. І. Шамова та ін.). На сьогодні питання “технологічності” освітнього процесу розглядалися у низці педагогічних досліджень, (Н. В. Кузьміна, І. М. Бобко, Ю. В. Сенько, В. О. Сластьоніна, Н. Г. Руденко та ін.). Науковцями визначаються теоретичні основи та шляхи практичної реалізації педагогічної технології (В. П. Беспалько, В. В. Гузєєв, Б. С. Блум, В. М. Боголюбов, П. Я. Гальперін, О. В. Долженко, І. Я. Зязюн, М. В. Кларін, Г. В. Лаврентьєв, Н. Б. Лаврентьєва, М. М. Левіна, Б. Т. Ліхачев, Е. І. Машбиць, В. М. Монахов, Н. Г. Руденко, Г. К. Селевко, В. В. Сериков, В. А. Сластьонін, Ю. І. Турчанінова, В. Л. Шатуновський, Е. Н. Шиянов, В. А. Якунін та ін.). Крім того, існують різні підходи до класифікації педагогічних технологій, що може стати окремим предметом дослідження (В. П. Беспалько, В. В. Гузєєв, В. Г. Гульчевська, Т. М. Давиденко, І. Ф. Ісаєв, І. Б. Котова, Г. Ю. Ксензова, В. М. Максимова, І. П. Підласий, А. Я. Савельєв, Г. К. Селевко, В. О. Сластьонін, С. А. Смирнов, Л. Г. Сьомушіна, В. Т. Фоменко, Т. І. Шамова, Є. М. Шиянов тощо). Водночас відсутня класифікація, яка б усувала суперечності та відрізнялася повнотою розгляду. Опубліковані численні роботи, що відображають досвід застосування модульного підходу до навчання на різних рівнях організації освітнього процесу (П. І. Беспалов, Н. В. Бородіна, К. Л. Вазіна, Н. Є. Ерганова, Н. Б. Лаврентьєва, С. В. Рудницька, З. П. Рум’янцева, Т. Г. Феофілова, Г. М. Чорнобельська та ін.).

Теоретично розроблено та обґрунтовано науковцями дидактичні умови формування готовності студентів до інновацій у педагогічній діяльності: збагачення змісту дисциплін педагогічного циклу знаннями з галузі педагогічної інноватики з метою формування готовності студентів факультету початкового навчання до інновацій у педагогічній діяльності; активізація процесу формування готовності студентів до інновацій у педагогічній діяльності активними методами навчання (ділові ігри, теоретичні дискусії, кейс-метод, дебати, проблемні дискусії з висуненням проєктів).

Актуальність дослідження обумовлена, таким чином, соціальним запитом, особистісно-креативним аспектом педагогічної освіти; вимогою нової соціокультурної ситуації, зазначеної дефіцитом особистісного початку у всіх сферах суспільного життя, в тому числі і в освіті; орієнтацією якості підготовки сучасного вчителя початкових класів на реалізацію функцій, що забезпечують особистісний розвиток суб’єктів освітнього процесу на основі реалізації дидактико-методичного аспекту особистісно орієнтованої освіти. Тому проблемою нашого дослідження стало обґрунтування і пошук ефективних засобів теоретико-методологічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до особистісно орієнтованої педагогічної діяльності.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати і запропонувати практичну реалізацію концепції розвитку інноваційних технологій навчання як важливого інструменту досягнення високої якості вищої освіти відповідно до потреб розвитку особистості, економіки і суспільства на основі сучасних освітніх технологій.

Безумовно, при організації роботи з майбутніми учителями початкової школи слід враховувати законодавчі та методологічні напрацювання в освітній сфері. Вони започатковані ще з 1993 р. у Державній програмі “Освіта. Україна ХХІ ст.”, потім поширені у Законі України “Про освіту” 1996 р. та Законі України “Про загальну середню освіту” 1999 р. Врешті, у Національній доктрині розвитку освіти” 2001 р. зазначено цілі та завдання кожного рівня освіти. У 2010 – 2011 рр. чинний Державний стандарт початкової школи було оновлено на засадах системного і компетентнісного підходів. У 2003 р. був прийнятий Державний стандарт базової та повної середньої освіти, де вперше говорилося про готовність педагогів запровадити компетентнісний підхід у систему освіти. У проект Закону України “Про вищу освіту” (нова редакція) від 2011 р. внесено поняття компетентності. Зазначено, що це – реалізаційні здатності особи, динамічна комбінація знань, розуміння, умінь, цінностей, інших особистих якостей, що описують результати навчання за освітньо-професійною, освітньо-науковою програмами і лежать в основі кваліфікації випускника [5]. На сьогодні трансформація змісту освіти відбувається насамперед з урахуванням компетентнісного підходу. У сфері вищої освіти він також актуальний, бо, як зазначила О. І. Пометун, систему компетентностей в освіті загалом складають такі: “ключові – тобто над предметні (міжпредметні) компетентності, які визначаються як здатність людини здійснювати складні полі функціональні, полі предметні, культуро доцільні види діяльності, ефективно розв’язуючи відповідні проблеми, загальногалузеві, предметні” [4,с.66]. Цікава в цьому аспекті стаття Олександри Савченко, у якій проаналізовано методологічні, законодавчі аспекти добору змісту шкільної освіти, простежено, як розвивалися дидактичні засади конструювання шкільного змісту за часів від здобуття незалежності України. Авторкою підкреслено основні принципи відбору і структурування навчального змісту в сучасній школі, а також прокоментовано окремі з них – “відповідність соціальним запитам суспільства, багатокomпонентність змісту навчання, взаємозв’язок цілей навчання, розвитку і виховання, гуманітаризація і гуманізація змісту, науковість і доступність, диференціація та інтеграція” [6,с.26]. Крім того, науковець звернула особливу увагу, що “зміст сучасної початкової освіти багатокomпонентний”, а новітнім у розвитку теорії змісту є впровадження компетентнісного підходу, який зорієнтовує “на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень” [6,с.29], тобто на здобуття життєво необхідних знань і вмінь учнів.

А. В. Хуторським розглядаються теоретико-методологічні питання, пов’язані з педагогічними інноваціями. Досліджуються процеси створення, освоєння і застосування педагогічних нововведень на рівні навчального предмета, інноваційної школи, системи навчання, модернізації освіти в країні. Об’єктом методологічного осмислення автора виступають два типи інноваційних феноменів у їх єдності: педагогічна інноватика та інноваційне навчання в освіті [8].

У навчальному посібнику В. В. Серикова аналізується процес навчання як складний історико-культурний феномен, що розвивається, як багатофункціональна діяльність, система, підпорядкована певній освітній стратегії. Автор ставить таке завдання – навчити педагога вибудовувати свою власну систему, тому для кожного напрямку навчальної діяльності пропонує теоретичне обґрунтування і ряд евристичних схем [7].

Сучасний стан розвитку системи освіти характеризується зростанням ролі інформаційних технологій навчання. Засвоєння студентами знань з допомогою інформаційних і комунікаційних технологій відбувається значно швидше, ніж за допомогою звичайних технологій. Ці технології змінюють характер розвитку, придбання і розповсюдження знань, дозволяють поглиблювати і розширювати зміст дисциплін, що вивчаються, швидко оновлювати його, застосовувати більш ефективні методи навчання, а

також значно розширюють доступ до освіти.

Необхідною умовою ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі навчання є якісне інформаційне наповнення і правильна організація цього процесу. У зв'язку з цим зростає роль педагога-дослідника, який повинен володіти новими інформаційними технологіями. Теоретичні та практичні питання розробки інноваційних технологій навчання, електронних навчально-методичних комплексів (ЕНМК) представляють великий науковий і практичний інтерес.

Протягом останніх років Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка розвиває інноваційні технології навчання, створивши для їх реалізації відповідну інфраструктуру та організаційно-методичне забезпечення.

Аналіз сучасного етапу розвитку інноваційних технологій навчання дозволив виявити найбільш істотні протиріччя:

- нові інформаційні технології, засоби обчислювальної техніки та телекомунікацій надають розвинені можливості для організації процесу навчання, а рівень їх застосування в навчальних закладах вищої освіти недостатньо високий;

- професійно-освітня мобільність сучасного кваліфікованого спеціаліста повинна бути високою, а оновлення навчально-методичних комплексів спеціальних дисциплін здійснюється недостатньо оперативно;

- з метою удосконалення організації навчального процесу необхідна оцінка його якості на основі оперативного аналізу даних, а потенціал впроваджуваних інформаційних технологій у сфері моніторингу навчального процесу недостатній.

Універсальність педагогічної освіти обумовлена специфікою університетської освіти взагалі і передбачає розвиток професійних компетенцій студентів як універсальних способів дій з пошуку і обробки інформації, представленої в дисциплінах соціально-гуманітарного, антропологічного і предметного блоків змісту. Процес фундаментальної підготовки вчителя відбувається у взаємозв'язку з перебудовою освітнього процесу у самому університеті, із змінами його структури, створенням нової інфраструктури освіти. Інтеграція наукової і освітньої діяльності зумовлює розвиток педагогічного університету як соціокультурного дослідницького центру, в якому проводяться фундаментальні і прикладні дослідження, здійснюється моніторинг якості освіти, виявляються проблеми і визначаються шляхи їх вирішення. Взаємодія професорсько-викладацького складу та студентів створює єдиний простір наукового пошуку, в якому у майбутнього вчителя не тільки формуються необхідні знання, але і розвиваються професійно-педагогічні компетенції.

Створювані навчально-методичні ресурси орієнтовані на підтримку самостійної роботи студентів. Їх пізнавальна мотивація активізується завдяки блочно-модульній побудові навчальних курсів, оснащенню навчально-методичних комплексів діагностичними матеріалами, створенню електронних підручників і навчальних посібників. Однак запровадження сучасних освітніх та інформаційних технологій не означає, що вони повністю замінять традиційну методику викладання, вони будуть її складовою частиною. Адже педагогічна технологія – це сукупність методів, методичних прийомів, форм організації навчальної діяльності, що ґрунтуються на теорії навчання і забезпечують плановані результати.

Навчально-методичний посібник “Інноваційні педагогічні технології у вищій школі” адресовано студентам педагогічних спеціальностей установ початкової, середньої та вищої професійної освіти, а також педагогам та іншим працівникам системи вищої та загальної освіти, які цікавляться питаннями організації навчального процесу із застосуванням інноваційних освітніх технологій. Навчальний посібник присвячено вивченню дидактичних та організаційних моделей інноваційного навчання, розгляду

особливостей організації навчального процесу із застосуванням освітніх технологій, аналізу ефективності інноваційних педагогічних технологій навчання.

Навчально-методичний посібник “ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ” входить до складу комплексу навчально-методичних матеріалів за програмою навчання студентів факультету початкового навчання. Посібник орієнтований на вивчення теоретичних питань, пов’язаних з характеристикою інноваційних технологій навчання, розглядом їх дидактичних властивостей, організацією та проведенням занять на основі інноваційних технологій навчання. Він включає робочу, навчальну програми, додатки.

Мета курсу – це вивчення інноваційних технологій навчання, формування готовності майбутніх педагогів до застосування інноваційних технологій навчання у загальноосвітніх школах та вищих навчальних закладах різного рівня акредитації.

Теоретичні знання: технологічний підхід в освіті; інноваційні технології навчання, їхня суть, види, функції; педагогічне проектування та моделювання інноваційних технологій, методика впровадження інноваційних технологій навчання у навчально-виховний процес загальноосвітніх шкіл та вищих навчальних закладів різного рівня акредитації, формування готовності майбутніх педагогів до їхнього застосування.

Особлива увага звертається на таке: педагогічні умови формування готовності майбутніх педагогів до застосування інноваційних технологій навчання у вищих навчальних закладах різного рівня акредитації, педагогічне проектування та моделювання інноваційних технологій, методику їхнього впровадження у навчальний процес.

Практичні навички: педагогічне проектування та моделювання інноваційних технологій, розроблення методики впровадження інноваційних технологій навчання.

Умови зарахування курсу: виконання практичних занять, самостійних та індивідуальних завдань, складання заліку.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здійснюються міждисциплінарні зв’язки з дисциплінами “Педагогіка”, “Психологія”, “Методика виховної роботи”, “Технологія соціально-педагогічної роботи”. Навчальним планом передбачено вивчення дисципліни “Інноваційні педагогічні технології у вищій школі” (денна форма навчання) на 5 курсі у загальному обсязі – 108 годин, з них 36 годин – аудиторні заняття, а 72 години – самостійна робота.

Створення і впровадження інноваційних технологій, а також навчання застосування, створення і впровадження їх є вимогою часу.

Використання інтернет-технологій, дозволяє якісно підвищити рівень освітніх послуг, що надаються за рахунок більшої конкуренції організацій, що надають їх. Недооцінка значення інноваційних технологій у діяльності будь-якої організації однозначно призведе до гальмування її розвитку і, зрештою, до її банкрутства і закриття. Так само недостатня увага до інноваційних технологій, залишковий принцип фінансування інноваційних програм у сфері освіти – це “бомба сповільненої дії”, оскільки призведе, хоча і не відразу, до уповільнення розвитку суспільства, його відставання від інших інформаційно та економічно розвинених держав. Таким чином, предметом сучасної педагогічної технології є конкретні практичні взаємодії викладачів і студентів у будь-якій сфері діяльності, організовані на основі чіткого структурування, систематизації, програмування, алгоритмізації, стандартизації способів і прийомів навчання або виховання тощо. У результаті досягається стійкий позитивний результат у засвоєнні студентами знань, умінь і навичок, в формуванні соціально цінних форм і навичок поведінки.

Процес розробки технології навчання починається з визначення цілі навчання, потім здійснюється організація згідно з кінцевою метою навчального матеріалу, обсягом

навчальної програми та вибором організаційних форм, методів і засобів навчання. Такі визначення виводять на схему: мета – засіб – правило – результат.

Висновки. Таким чином, упровадження в навчальний процес сучасних освітніх та інформаційних технологій дозволить майбутньому вчителю таке: відпрацювати глибину і міцність знань, закріпити вміння і навички в різних галузях діяльності; розвивати технологічне мислення, уміння самостійно планувати свою навчальну, самоосвітню діяльність; виховувати звички чіткого дотримання вимог технологічної дисципліни в організації навчальних занять.

Використана література:

1. Введение в информационный бизнес / под ред. В. П. Тихомирова, А. В. Хорошилова. – М. : Финансы и статистика. – 2006. – 230 с.
2. Кісіль М. В. До питання філософії стандартів у галузі вищої освіти / М. В. Кісіль // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: Зб. наукових праць. – Випуск 12(25) – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – С. 207 – 214.
3. Павлов Феликс. Образовательные стандарты и качество рабочей силы [Электронный ресурс] / Феликс Павлов. – Режим доступа: http://www.chelt.ru/2003/7-03/obraz_st-7-03.html (1 грудня 2006).
4. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : “К. І. С.”, 2004. – С. 66 – 73.
5. Проект Закону України “Про вищу освіту” (нова редакція) від 2011 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: zakon.html.
6. Савченко Олександра. Розвиток змісту початкової освіти в умовах Державного суверенітету України: методологічний, законодавчий, дидактичний аспекти / Олександра Савченко // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 2 – 29.
7. Сериков В. В. Обучение как вид педагогической деятельности: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. В. Сериков; под ред. В. А. Сластенина, И. А. Колесниковой. – М. : Издательский Центр “Академия”, 2008. – 256 с. – (Профессионализм педагога).
8. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика / А. В. Хуторской. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2006. – 222 с.

Стрилец С. И. Инновационные теоретико-методологические подходы к обучению студентов в контексте современных образовательных систем.

В статье рассмотрено, как интеграция высшей школы в мировое образовательное пространство отображается на изменениях в организации образования, выборе содержания, форм и методов обучения. Выяснено, что внедрение инновационных технологий в учебный процесс, а также ознакомление студентов с такими технологиями позволит углубить и расширить содержание других изучаемых дисциплин. Это будет способствовать развитию личности будущего специалиста, преподавателя, способного решать задачи образования с использованием инновационных технологий в условиях информационного общества.

Ключевые слова: педагогические технологии, инновационные образовательные технологии, новейшие теоретико-методологические подходы, подготовка будущих учителей начального образования.

Strilets S. I. Innovative theoretical and methodological approaches to teaching of students in the context of modern educational systems

The article declares, how the integration of higher education into the world educational space reflects the changes in the organization of education, and the selection of the content, forms and methods of teaching occur in communication with the new educational requirements. The introduction of innovative technologies in the educational process, as well as providing students with such technologies will allow deepening and expanding the scope of the other studied disciplines. It will contribute to the development of the personality of the future specialist, teacher, capable to solve problems of education with the use of innovative technologies in the conditions of informative society.

Keywords: *educational technology, innovative educational technologies, innovative theoretical and methodological approaches, education of future teachers of primary degree.*

Терещенко С. П.
Чернігівський державний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ РІВНЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглядається критерії та показники готовності майбутнього вчителя технологій до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні.

Ключові слова: *комп'ютерна техніка, структура готовності, показники, критерії готовності, підготовка майбутнього вчителя технологій до використання комп'ютерних технологій.*

Інформаційні технології дедалі більше впливають на всі сфери діяльності сучасної людини, підносячи на якісно новий рівень як сам процес діяльності, так і його результат. Інформатизація освіти передбачає широке й ефективне впровадження і використання комп'ютерної техніки для здійснення освітньої, наукової та управлінської функцій. Тенденції інформатизації системи освіти відображені у Національній доктрині розвитку освіти, яка передбачає впровадження сучасних комп'ютерних технологій, що забезпечують подальше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві [0].

Формування готовності майбутнього учителя технологій до використання комп'ютерної техніки в навчальній діяльності є важливим етапом у формуванні компетентного фахівця. Відповідно для визначення рівня готовності студента до інноваційної педагогічної діяльності необхідно визначити певні критерії та показники компонентів готовності, співвідношення яких свідчить про якість його професійної підготовки.

Проблемам інформатизації процесу професійної підготовки фахівця присвячено дослідження Р. С. Гуревича, М. І. Жалдака, М. Ю. Кадемії, І. М. Козловської, Л. Л. Коношевського, В. М. Мадзігона, С. О. Сисоєвої, М. І. Сметанського, Г. В. Терещука. Питання формування готовності майбутніх вчителів до застосування інформаційно-комунікативних технологій досліджували І. Богданова, Р. Гурін, Г. Нітченко, С. Яшанов, О. Христіанінов.

Метою статті є виділення, теоретичне обґрунтування критеріїв та показників рівня готовності майбутніх учителів технологій до використання комп'ютерної техніки при вивченні фахових дисциплін.

Для реалізації мети необхідно виконати такі **завдання:**

– визначити критерії готовності майбутніх учителів технологій до використання комп'ютерної техніки при вивченні фахових дисциплін.

– обґрунтувати показники рівня готовності майбутніх учителів технологій до використання комп'ютерної техніки при вивченні фахових дисциплін.

Проаналізувавши праці вчених-педагогів, можемо визначити, що готовність студента до використання комп'ютерної техніки у навчанні можна розглядати як якість